

DEVĚT

PŘÍBĚH
DJATLOVOVY EXPEDICE

ERIKA
JARKOVSKÁ

xyz

© Erika Jarkovská, 2024

© NAKLADATELSTVÍ XYZ, 2025

Translation © Jozef Husovský, 2025

ISBN tištěné verze 978-80-7683-759-1

ISBN e-knihy 978-80-7683-764-5 (1. zveřejnění, 2025) (epub)

ISBN e-knihy 978-80-7683-765-2 (1. zveřejnění, 2025) (mobi)

ISBN e-knihy 978-80-7683-763-8 (1. zveřejnění, 2025) (ePDF)

Devět

příběh Djatlovovy expedice

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.xyz.cz
www.albatrosmedia.cz

Erika Jarkovská

Devět: příběh Djatlovovy expedice – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2025

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

Tento příběh je beletristickým zpracováním skutečné události, která se stala pravděpodobně večer 1. února 1959 v pohoří Ural. Je známá jako *Záhada Djatlovovy výpravy*. I navzdory snaze vědeckých týmů, expertů a množství amatérských nadšenců se dodnes nepodařilo objasnit její příčiny. Jeden z největších rébusů v moderních dějinách Ruska tak nadále zůstává tajemstvím a námětem nejrůznějších konspirací.

Věnováno památce:

Igora Alexejeviče Djatlova,
Zinajdy Alexejevny Kolmogorovové,
Rustema Vladimiroviče Slobodina,
Ljudmily Alexandrovny Dubininové,
Jurije Nikolajeviče Dorošenka,
Alexandera Sergejeviče Kolevatova,
Georgije Alexejeviče Krivoniščenska,
Nikolaje Vladimiroviče Thibeaux-Brignollese,
Semjona Alexandroviče Zolotarjova
a
Jurije Jefimoviče Judina.

Pravda se nachází na tom místě.

Uralský vítr ji každou vteřinou žene
hlouběji do minulosti...

RUSTEM

Ve Sverdlovsku, 22. ledna

I Procitnu kvůli šumu, který mi zaplní hlavu, nabírá na intenzitě a o vteřinu dvě později v ní už burácí příboj. V dalším okamžiku se promění v chaos zvuků, které připomínají ladění hudebních nástrojů v orchestru. Rozvibruje se mi tělo, mám dojem, že stojím pod vedením vysokého napětí, dokonce slyším praskání elektrických výbojů. Chci si zakrýt uši, ale nedokážu pohnout rukama. Ležím na zádech a přejíždím očima nahoru, dolů a do stran – to jediné dokážu, protože tělo mám úplně ztuhlé. Zase jsem se propadl do bubliny mezi spánkem a bděním, párkrát se mi to už stalo.

Jen klid, za chvíli to přejde.

Vtom to spatřím na konci postele.

Velké černé vejce. Anebo něco tomu podobného.

Vznese se to ke stropu, rozlije se po něm jako inkoustová skvrna a chuchvalec v rychlém sledu mění barvy – od černé po šedivou připomínající mraky před bouří. Masa se zformuje do podoby postavy. Nejprve se do stran vystrčí tenké paže zakončené kostnatými prsty, pak se uprostřed vytvaruje hlava, z níž vyraší šedivé vlasy, a zavěsí se nade mnou jako závoje pavučin ve středověkém žaláři.

Dech se mi zúží, tep srdce šíleně zrychlí. Chci křičet, nutím hlavky vydat jakýkoliv zvuk, ale vyjde ze mě jen mumlání. Jazyk se mi převaluje v ústech jako ryba vyvržená na mělčinu. Má jediná obrana – křik – právě selhala.

Přízraku se zostří kontury obličeje. Je to stařena s nehybnýma očima, s nosem zahnutým do špičky, sotva znatelnými rty a šedivou pokožkou podobnou kůře borovice. Odlepí se od stropu a pomalu se blíží s drápy připravenými zajet do mě. Těsně nade mnou roztáhne paže do stran, levituje. Pavučinové vlasy kloužou po mých tvářích, na obličeji cítím mrazivý dech. Zděšení mě vmáčkne hlouběji do matrace. Chci utéct, ale nedokážu se pohnout ani o centimetr. V návalu paniky zalapám po dechu, konečně se nadechnu a křičím. Jenomže – pokouší se o to jen má strachem vyburcovaná mysl. Ústa mám stále němá.

Oči stařeny jsou jako černá zrcadla, v duhovkách jde jen stěží rozeznat zorničky. Vidím v nich vlastní zděšení – vytřeštěné oči a otevřená ústa. Na šíji se mi ježí vlasy a tělo mi začíná zase brnět, prsty na rukou mám jako rampouchy. Na hrudi cítím tíhu, jako kdyby mě zavalila kovadlina, mé srdce udělá několik po sobě jdoucích nepravidelných úderů a strach, že umírám, mě vyděsí do nepříčetnosti.

Tehdy periferním zrakem zachytím po své levé straně pohyb. To se na posteli posadila dvanáctiletá sestra Ljudka, s níž sdílím pokojíček. Chodidly šmátrá po pantoflích, vstane.

„Pomoz mi!“ volám, i když vím, že mě nemůže slyšet, protože křičí jen má zoufalstvím mučená mysl. Pohledem sestru hypnotizuji, ale nevšímavě projde vedle postele, dřevěná podlaha pod její váhou zapraská, otevře dveře a vyjde do předpokoje. Stává tam nočník pro případ, že by si někdo z nás v noci potřeboval odskočit – aby kvůli tomu nemusel z bytu až na konec chodby, do koupelny se záchody, společné pro všechny byty na patře.

Ústa stařeny se roztáhnou ve zlomyslném úšklebku. „Ruuusss-teemeee,“ spolu s mým jménem se z černého otvoru vyvalí zápach jako z jámy plné hniloby. V poslední, mučivě zoufalé snaze sebou trhnu a převalím se na stranu.

Oddechuji, jako bych se vynořil zpod hladiny, moje srdce svádí souboj s hrudním košem. Posadím se a podívám se ke stropu i kolem sebe. Po přízraku není ani stínu. Ale toto zjištění mě stěží uklidní.

Světlo na chodbě zhasne a do pokojíčku vejde Ljudka.

Vím, že je to ona, a přece se leknu. V bílé noční košili připomíná přízrak. Mým směrem zas ani neotočí hlavu, jen projde kolem, posadí se na kraj své postele, shodí z nohou pantofle a zachumlá se do peřiny.

Prostoupí mě chlad, obejmu si ramena.

Ačkoliv se v pokoji netopí, zpocený pyžamo mám přilepené na kůži. Přejedu si dlaní po vlhké šíji. Se smysly napjatými k prasknutí a smražením po celém těle kloužu očima po pokojíčku, pořád hledám stařenu, čekám, že vyleze zpod postele nebo vykoukne zpoza závěsu. Bojím se ulehnout, zkoumám každý kousek pokoje a leknu se košile zavěšené na straně skříně. Sám sebe zoufale ujišťuji, že tady vše důvěrně znám, že tady není nic cizího, a přece sebou trhnu při každém zapraskání podlahy či dřevěného stolku, na němž má Ljudka ve dvou štosech naskládány sešity a učebnice. Černý klavír pod oknem připomíná rakev na katafalku, za oknem sviští vítr a lepí na okenní tabuli shluky sněhových vloček. Roztřesu se, děsí mě každý zvuk tohoto bytu. Myšlenky na to, co se mi stalo, krouží kolem mě jako hejno vyplašených vran.

Uvažuj, jsi studovaný.

Stěží ovšem dokážu zmobilizovat logiku. Mám nefalšovaný strach a ten vidí, co chce vidět, třeba i šeredné babizny na stropě. Natáhnu se k lampě na nočním stolku (pružinová výstelka pod ma-

trací skřípá při každém mém pohybu). Kdybych nerozsvítil, představy toho, že se přízrak vrátí, by mě možná dohnaly k šílenství.

Slabé světlo žárovky mi dodá kousek jistoty. Tep mého srdce se pomalu uklidňuje a žaludek se přestává chvět. Chlad mě nakonec přinutí opět si lehnout, peřinu si vytáhnou až pod nos.

Hloupé myšlenky, hloupé strachy. Odkud se berou?

Uvažuji, jsi studovaný. Musí to mít vysvětlení. Když se totiž člověk poddá rozhozené mysli, může se strachem změnit v nehybnou trosku.

Co to bylo?

Příliš živý sen, nebo snová skutečnost?

Mohla to být nějaká zhmotněná vzpomínka na zážitky z Vlastenecké války? Když například nacisti bombardovali Černá a máma mě a o čtyři roky mladšího bratra Borju schovala pod plachtou na korbě nákladního auta, které směřovalo na předměstí Moskvy? Bylo mi jenom pět let, ale doteď slyším hvízdání kulek a výbuchy bomb shazovaných z letadel dunících nad hlavami. Dětská mysl dokáže nasát hodně informací a poskládat je do všelijakých šuplíků. Vzpomínky bývají často pohřbené pod událostmi, které se staly později. Ale nikdy se docela neztratí, kdykoliv se můžou znovu vynořit...

Ale pokud jsem před chvílí jenom snil, jak to, že jsem viděl Ljudku vstát a vyjít na chodbu?

Ne, mé smysly pracovaly, slyšel jsem, viděl a také cítil!

Nemůže to být tímhle bytem? Co když se tady, dokonce v tomto pokoji, stalo něco strašného? Nějaký zločin, co zanechal nesmazatelnou stopu? Bytovku prý po válce stavěli zajatí němečtí vojáci.

Hloupost, přece nevěřím na duchy ani prokletí.

Třeba je za tím jen vyčerpání. Posledních pár dnů jsem měl víc šichet za sebou, denní i noční, abych si napracoval volno, o které jsem ve fabrice požádal.

Částečně se s takovým vysvětlením spokojím, strach už jsem trochu zkroutil, ale nedokážu ještě bezstarostně zavřít oči a spát. Zážitek byl příliš silný na to, abych ho z minuty na minutu dostal z hlavy.

Co mám dělat?

Musím zaměstnat svou mysl.

Nadzvednu se a pohledem zkontroluji sousední postel, zda Ljudku neruší světlo mé lampy. Ta má ovšem příkrývku přetaženou přes hlavu. Závidím jí ten bezstarostný spánek. S povzdechem sáhnu po knize na stolku. Dokud budu číst a bude rozsvícená lampička, přízrak stařeny se nevrátí.

Ano, musím číst.

Otevřu knihu na straně založené papírkem a ponořím se do příběhu o Anně Kareninové. Upozornila mě na ni máma, prý je to pěkné. Příběh Anny a Vronského znám z povinné četby ve škole, ale doteď jsem se k němu nedostal, jsem spíš na fantastiku.

Petrohradská vyšší společnost je vlastně jen jedna. Všichni se mezi sebou znají, dokonce se vzájemně navštěvují. Ale v té velké společnosti jsou menší skupiny...

Skupiny.

Další okruh, k němuž Anna měla blízko...

Co to bylo? Můra? Halucinace? A objeví se znovu?

A konečně třetí okruh, kde měla známosti, tvořila opravdová vznešená společnost – svět plesů, hostin, skvělých toalet, svět držící se jednou rukou dvora, aby neklesl k polosvětu...

Okruhy, Polosvět...

Co to, do prdele, bylo?

* * *

Jen co rozlepím oči, myslím na stařenu na stropě, její temné oči a bezzubý úšklebek. Rychle se rozhlédnu – pokojík vypadá za denního světla příjemně. Skrz okenní tabule, jejichž okraje zdobí závěsy s pestrobarevnými geometrickými vzory, pronikají paprsky slunce a zjemňují obrysy jednoduchého zařízení – postel s kovovými konstrukcemi, skříň z lakovaného dřeva, police s knihami a klavír, který je klavírem, ne rakví.

Lampa u mé hlavy nesvítí a kniha leží na stolku. Dnes mi začíná více než třítydenní volno a můžu lenořit v posteli, do kdy chci, ale prázdný žaludek kručením zareaguje na lákavé vůně linoucí se zpoza dveří.

Převleču se do tepláků a starého svetru. Otevřu jedno okenní křídlo a zhluboka se nadechnu. Zbožňuji mrazivý vzduch i to, když se mi z něj lepší chloupky v nose. Připomíná mi lyžařské túry, které miluji a často na ně chodím. V bytovce naproti přes ulici pláče dítě, zpod naší brány ke mně doléhají hlasy povídajících si sousedek, v dálce zvoní tramvaje.

„Rustík svítí do noci,“ zaslechnu sestru ve chvíli, kdy vkročím do předpokoje. Máma si tu zařídila provizorní kuchyňský koutek – elektrickou dvojplotýnku postavenou na skřínce s dvířky –, aby alespoň snídani mohla připravit sama a nemusela se mačkat s ostatními ženami ve společné kuchyni na chodbě. „Musela jsem vstát a zhasnout lampu. A kniha ležela na zemi.“

„Dobré ráno!“ pozdravím, když vcházím do prostorného pokoje sloužícího jako obývací, jídelna i ložnice rodičů. Podívám se na otce, protože vím, že se mu nelíbí, když ponocuji. Odzdraví na půl úst, ani nezvedne hlavu a dále čte Izvestiji rozprostřenou před sebou.

„Co nespíš, když ještě můžeš?“ přivítá mě udiveným pohledem máma. Ale hned vstane a jde mi do předpokoje nalít mléko do püllí-

trového plecháče. Osladí ho lžící medu a postaví na plotýnku, aby se ohřálo. Přesně takhle to mám nejraději.

Mlčky se posadím za stůl. Na Ljudku udělám grimasu, ona na mě vyplázne jazyk. Jeden z copů má výš nad uchem než druhý, ale neřeknu jí to, protože žalovala. Máma si naší němé, ale výmluvné výměny názorů všimne a pohledem naznačí, abychom se před tátou ovládali.

„Chceš také vajíčka?“ zeptá se.

„Ne, děkuji, stačí mi chleba,“ odpovím a promnu si opuchlé oči, které pálí od nevyspání. Potlačím zívnutí.

Zrovna se zakousnu do krajíce natřeného tlustou vrstvou marga-rínu a posypaného cukrem, když táta složí noviny do obdélníku, přihladí je dlaní a odloží vedle talíře se skořápkami od vajec. Pak se opře lokty o stůl, bříšky spojí prsty a skrze ně se na mě podívá. Uprostřed hustého obočí se mu prohloubí vráska.

„Má je pomsta i odpłata,“ přednese úvodní citát z Anny Kareninové.

V té chvíli vím, že bude následovat obvyklý úvodní monolog. Nikdy mu neodporuji, protože otec-patriarcha se vyjadřuje ke každému doma nastolenému tématu. Naštěstí nevyžaduje stanovisko protistrany, a tak lze jeho poznámky přetrpět.

„Rusteme, těší mě tvůj zájem o klasickou literaturu,“ pokračuje táta, „ponocování kvůli Tolstému je chvályhodné. Ovšem neměl bys pozdním svícením rušit spánek školou povinné sestry. Více empatie by ti neuškodilo.“

„Uhm,“ přikývnu a opět si kousnu. Dobře vím, že otce neštve ponocování ani můj nedostatek empatie, ale že mu jde o úsporu elektřiny. Když jsem se do noci učil na zkoušky, místo toho, aby mě pochválil, zdůrazňoval, jak je elektřina drahá.

„Snad se toho tolik nestalo,“ vloží se do toho máma a vyslouží si od otce přísný pohled. Sklopí oči k hrnku s čajem.

„A pak tvé oblečení,“ nepřestává táta. „Chápu, že sportovec dává přednost pohodlnému oděvu. Ale i tak bych si přál, kdybys při stolování s námi vyměnil tepláky za něco kulturnějšího.“

Přestanu žvýkat a podívám se kolem: na matku oblečenou ve žlutém roláku a slušivém švestkově modrém sukňovém kostýmu, který ladí s jejíma modrýma očima, na tátu v šedém obleku s úzkou vázankou na sněhobílé košili, na sestru ve školním stejnokroji. Otec zastává funkci zástupce ředitele v *Uralském výzkumném ústavu*, matka vyučuje ekonomiku ve *Sverdlovském zemědělském institutu*. V naší rodině se díky mámě stoluje vždy kultivovaně – v pěkném oblečení, s příborem a porcelánovým servisem po babičce, absolventce *Domu ušlechtilých děvčat*, s plátěnými ubrousky na utírání prstů a úst. A to i ve všední, nejenom sváteční den.

Dnes jsem na to kvůli tomu příšernému nočnímu zážitku úplně zapomněl. Hodil jsem na sebe, co mi přišlo pod ruku, a šel se nasnídat způsobem, jakým jsem zvyklý obědovat v závodní jídelně: u okénka si vyzvednu talíř s jídlem, položím ho na opotřebovaný páchnoucí hliníkový tác a pak do sebe pokrm naházím lžící.

„Promiň, otče, dám si na to pozor,“ zatvářím se provinile. Možná až příliš, protože máma vybuchne smíchem. „Už toho chlapce netrap, Volodě.“

„Ne, Naděždo, člověk by si měl v každé situaci zachovat alespoň nějaký stupeň kultury,“ protiřečí jí táta. Ale pak i jemu z čela zmizí vrásky a nadzvedne koutky úst. Se zdviženým ukazovákem zacituje své oblíbené: „Zapomene-li člověk na mravní způsoby, neznamená to, že přestal existovat, nýbrž jen to, že ztratil kus lidskosti.“

Ve skutečnosti je to překroucený Tolstého citát *Když divoch přestane věřit na svého dřevěného bůžka, neznamená to, že Bůh není. Znamená to pouze to, že Bůh není ze dřeva*, který otec přizpůsobil

vlastní filozofii. Ten výrok už známe nazpaměť, ale nikdo hlavě rodiny pochopitelně neprotiřečí.

Otec změnil téma: „Kdy odcházíš na tu výpravu?“

„Zítra večer,“ odpovím.

„A máte vše? Na nic jste nezapomněli?“ zajímá mámu.

Pokrčím rameny. „Dnes se ještě sejdem a shrneme plán. Jestli jsme na něco zapomněli, zítra dopoledne to napravíme.“

„Důležité je teplé oblečení, Rustíku,“ zdůrazní máma s ustaraně zvednutým obočím. „Nezapomeň na svetry, čepice a teplé ponožky. Zejména na ponožky, nohy si vždy drž v teple.“

„Důležitá je soudržnost,“ přidává názor otec. „V horách zřejmě více než jinde platí: jeden za všechny, všichni za jednoho.“

„Nejdu přece na túru poprvé,“ přikývují.

„Hory mají své duchy a víš, co se o nich říká,“ pokračuje otec napůl žertem, napůl vážně.

„Že když jim nepřineseš oběť, nepustí tě dál,“ doplním.

„Myslíte sněžného muže?“ chytí se Ljudka a oči má rázem velké jako švestky.

„Yetti na Uralu?“ zavrtím hlavou a skoro si zaklepu prstem na čelo.

„Prý ho tam viděli,“ trhne hlavou a svěsí koutky úst.

„Řekl kdo? Nasťa?“ popichuji ji jménem její nejlepší kamarádky, kterou s oblibou zmiňuje: *Nasťa řekla, Nasťa viděla, Nasťa to, Nasťa tamto...*

„Nemůžeš věřit všemu, jsi inteligentní holka, musíš si vytvářet vlastní názor, jenom tak si získáš úctu,“ domlouvá jí otec.

Ljudka stáhne obočí. „A co když yetti existuje?“

„Neděs bratra, nebo nikam nepůjde,“ zasměje se máma.

„Určitě se budu bát nějaké chlupaté obludy,“ protočím panenky.

„Kdo financuje expedici?“ pragmaticky zajímá tátu.

„Univerzita i my.“ Ve velké míře my, doplním v duchu, protože *Univerzitní sportovní výbor* pro výpravu vyčlenil jenom sto rublů na účastníka, zatímco podle Igora Djatlova – organizátora výpravy – potřebujeme kolem čtyř set rublů na hlavu. Ale proč se na to otec ptá, když o tom dobře ví, je vedoucím univerzitního odborového výboru.

„Peněz máš dost?“ utrousí, když dopíjí čaj.

„Mám, naspořil jsem. Ale díky, že si děláš starosti.“

„Takový je úděl rodičů – dělat si starosti o děti, ať už jsou malé, nebo velké. Že, maminko?“

Matka ho chytí za ruku a usměje se.

Přistihnu se přitom, že také mně se zvedají koutky úst. Navzdory otcovým výchovným monologům, mámině přehnané péči a občasným naschválům Ljudky trávím rád čas doma. Chybí už jenom bratr, abychom byli všichni. Ale Borja už více než rok žije ve Frunze a domů jezdí zřídka.

* * *

Jen co zůstanu sám, zametu v bytě a umyju nádobí. Nakouknu do komůrky v předpokoji, abych se přesvědčil, že je v hrnci pod pokličkou rybí polévka, o které se před odchodem zmínila máma a mám si ji ohřát k obědu. („*Večer udělám tvé oblíbené masové pirožky, dobře?*“) Zatímco se vaří čaj v samovaru, jdu si ustlat postel.

Když už nemám nic jiného na práci, popíjím čaj, chvíli čtu (Kareninová mi jaksí nejde do hlavy) nebo brnkám na mandolínu, abych zaměstnal mysl, která se neustále zabývá nočním zážitkem. Nakonec si sednu ke klavíru a trochu procvičuji prsty. Už nejsou tak ohebné jako v dobách, kdy jsem chodil do hudebky. Přehraju jednoduché skladbičky od Beethovena a hudební rozjímání za-

končím úryvkem z Čajkovského symfonie *Pochmurný kraj, mlhavý kraj*.

Před večerním setkáním s kamarády mám v plánu ještě něco nakoupit, abych se zítra už nemusel motat po obchodech. Nerad sháním věci na poslední chvíli, nemluvě o tom, že nakupování není má oblíbená činnost. Ale čím dál víc mnou lomcuje neklid. Musím si o noční můře něco přečíst, když už pro nic jiného, tak alespoň pro klid v duši, že mi nepřeskočilo. Zajdu do vědecké knihovny, a nakonec se v ní zdržím déle, než jsem měl v plánu. To, co se o noční můře dozvím, mi na tolik potřebném klidu nepřidá. Právě naopak.

ZINA

Ve Sverdlovsku, 22. ledna

2 Chodbičkou osvětlenou slabou žárovkou přecházím z jednoho konce na druhý už, tuším, posté. Kde, doprčic, trčí ta Ljudka? Měly jsme se potkat už před půlhodinou.

Nejdřív jsem na ni čekala před vchodem do budovy chlapecké koleje *Uralského polytechnického institutu* (my studenti mu říkáme jen UPI), ale pak jsem ukecala vrátného ve vestibulu, aby mě pustil do patra, na němž bydlí čtvrtáci a pátáci. Naštěstí mé jméno, Zinajda Kolmogorovová, je známé pedagogům i personálu, a nemusela jsem tak zdlouhavě vysvětlovat, za kým jdu a proč. Slíbila jsem, že se u kluků dlouho nezdržím, nabídla jsem mu buchtu z krabičky. Máma mě nabalila, abych s kamarády oslavila narozeniny, které jsem měla před deseti dny.

Také studuji na UPI a bydlím v dívčí budově koleje. Mezi semestry dělám brigády v železářském závodu v Kamensk-Uralském nedaleko rodného Čeremchova, abych na své četné túry nemusela tahat peníze z rodičů.

Ve třetím patře před prosklenými dveřmi, které vedou na chodbu s pokoji, jsem se zastavila. Nesvítilo se tam, a tak jsem zaváhala. Otevřela jsem dveře, nahmatala na zdi za nimi vypínač a rychle jím

otočila. Ozvalo se trhnutí, ale světlo se nerozsvítilo, žárovka ani neblikla. Opět jsem pootočila vypínačem. Chodba zůstala temná.

Stáhlo se mi hrdlo a zrychlil tep.

Poslepu bych sice mohla dojít až k pokoji, kdybych se držela zdi a počítala dveře – Djatlov s Judinem, za nimiž jsem šla, bydlí ve čtvrtých napravo.

Strach mi ovšem ochromil nohy, nedokázala jsem udělat ani krok. Tma mě děsí od dětství. Když se octnu na prahu světla a tmy, cloumá mnou panika. Na každém kroku vidím přízrak nebo ducha, co se po mně sápe rukama, chce mi vyskočit na záda nebo mě kousnout do krku.

Také proto tady teď nervózně čekám na Ljudku a po očku sleduji žárovku, aby i ta nezhasla. Jenomže co když mě Ljudka předběhla, co když už sedí s kluky na pokoji? Pokud je to tak, co udělám?

Budu muset vkročit na tu chodbu.

Už jen z pomyšlení na to se můj žaludek chová jako člun na vodě.

Potlačím nevolnost a přejdu k oknu, kde na parapetu leží krabice s buchtou. Chci si dát jeden kousek na uklidnění. V té chvíli uslyším na kamenných schodech ozvěnu kroků.

„No konečně, Dubininová, čekám tady na tebe už celou věčnost,“ přivítám Ljudku zhurta, ale s úlevou.

„Nezlob se, Zinko, nějak jsem se zapomněla,“ přistoupí ke mně a na přivítání mě políbí na obě tváře. Nos i rty má studené. Celkově z ní zavane chlad, vsáklý snad do každého vlasu jejího tříčtvrtečního kožíšku. Světle modré oči se omluvně usmívají zpod huňaté čepice naražené hluboce do čela. „Víš přece, jaké jsem nemehlo. Ale vždyť jsi nemusela čekat, mohla jsi jít za kluky sama.“

Jenomže nemohla.

„Co to neseš? Něco od mamky?“ natahuje krk ke krabici.

„Zelňáky.“

„Mňam, ty zbožňuji. Kluci z nich budou mít také radost.“

„Tak už víš, proč tady na tebe čekám?“ zalžu a zatřesu krabicí.
„Kdybych s tím vešla do pokoje, sotva by na tebe něco zbylo.“

„Tak pojďme.“ Ljudka projde k proskleným dveřím, za kterými číhá ta hnusná tma. Stejně jako já otočí vypínačem.

„To tady nemá kdo vyměnit žárovku?“ zanádá a vykročí do tmy, já za ní, téměř přilepená na její záda, přilhrbená a s husí kůží na těle.

„Víte o tom, že na chodbě nesvítí žárovka? Už jste to nahlásili domovníkovi?“ spustí Ljudka namísto pozdravu, jen co vpadneme ke klukům do pokoje, který je přecpaný dvěma kovovými palandami a dřevěnými skříněmi tak, že sotva zbylo místo pro stůl pod oknem. „Fuj, máte tady pach jako ve tchoří noře,“ ohrne nos a začne si sundávat kožíšek.

Zrak mi padne na plakát Vjačeslava Staršinova, připnutý na zdi nad Igorovou postelí. Tento hokejista Spartaku Moskva, který svou kariéru odstartoval na mistrovství světa jen před dvěma lety, je vzorem nejednoho sportovce. Igor není výjimkou. Vedle hokejisty visí kreslený plakát lyžařské skupiny s nápisem: *Nejlepší odpočinek najdeš na zasněžených stezkách*. S tím souhlasím. Vždyť jsem se teprve před měsícem vrátila z túry do Smoliňské jeskyně a už mám před sebou další túru. Prakticky všechny zimní prázdniny trávím někde v horách.

„Na záchod a do umývárny trefíme i potmě,“ vhlédne k nám z Igorovy postele Ljudčin spolužák Judin. Jmenuje se Jurij, ale nevím proč mu všichni říkáme jen příjmením. Na kluka má hříšně husté plavé vlasy a velké modré oči.

„Vítejte, děvčata,“ vyjde mi vstříc Igor s tím svým širokým úsměvem a odhalí dvě řady řídkých zubů. Políbí mě na tváře a poškrábe strništěm. Pěstuje si malou bradku, aby vypadal mužněji, ale těch pár chomáčů, co mu tam vyrostlo, je spíše pro smích.

Podám mu krabici s buchtou. „Máma pozdravuje.“

Kromě Igora a Judina jsou tu také Rustem Slobodin, Saša Kolevatov a Kolja Thibeaux-Brignolles, kterému kvůli složitému příjmení říkáme Francouz. Stejně jako Rustem už nestuduje, ale dveře univerzity má otevřené díky předchozím dobrým studijním výsledkům i korektním vztahům s profesory. Kluci, oblečení ve šponovkách, rolácích nebo svetrech, polehávají na spodních patrech paland přikrytých šedými dekami.

„Hej, nesežerte všechno, nechte něco i mně!“ napomene kluky Ljudka, když se krabice octne na Judinových kolenou. Ten odklopí víko, zakoulí očima a ohryzek mu jen tak poskočí.

„Vždyť jo, za co nás máš?“ ohradí se Igor.

Vzápětí se pro zelnáky natáhne víc rukou. Ljudka je spravedlivě rozdělí, aby měl každý stejný počet.

Posadím se k Sašovi Kolevatovovi, mlčky žvýkám a kochám se pohledem na blaženě se tvářící kamarády. Domácí buchta je na koleji vždy poklad, zvlášť pro ty, kteří se domů dostanou zřídka, jako například Igor, který pochází až z Ukrajiny. Těším se na příští dny na Uralu. S Igorem, Rustemem, Judinem a Francouzem už máme za sebou víc společných túr – letních i zimních. Na ostatní si rychle zvyknu.

„A co kdybychom si připili, když máte narozeniny tak pohromadě?“ navrhně Francouz, utírá si prsty do cárů novin a tváří se tajemně, když po nás přejede pohledem tmavých očí zpod černého obočí, které vypadá jako načmárané uhlem.

Usměji se na něj. Ovšem ne proto, že by mi chyběl alkohol, ale proto, že nezapomněl, i když není náš spolužák a nevidáme se často. Rustem totiž má narozeniny jedenáctého, já dvanáctého a Igor třináctého ledna.

Francouz vytáhne z kožené aktovky litrovku vodky a mávne na Igora: „Přines sklenice, nebudeme pít z lahve jako neandrtálci, když jsou tady dámy.“

„Neandrtálci mohli pít akorát tak z hliněné misky,“ pohotově ho opraví Ljudka-detailistka. Pak si dlaní přihladí plavé vlasy, rozdělené pěšinkou a nad ušima sepnuté sponkami. S obavou v očích se podívá ke dveřím. „Ale co když přijde vychovatel, od vrátného už jistě ví, že jsme se tady sešli.“

„Tak naleju i jemu,“ zasměje se Saša, rozvalený na posteli vedle mě, a mávne kouřící dýmkou, kterou si mezitím zapálil. Jediný kouří dýmku, nemůže prý porušit rodinnou tradici.

„Neměl bys to zlehčovat, kvůli pálence nás mohou vyhodit z univerzity,“ mračí se Ljudka, usazená za stolem pod oknem.

„Proto lahev vypijeme rychle. Je nás sedm, to vyjde... ani ne deci a půl na jednoho,“ počítá Francouz.

„Dost, ne plnou!“ protestuji za chvíli a po mně také Ljudka, když Francouz nalévá do sklenic z tlustého skla, které Igor vytáhl ze skříně. Ten ale nedbá na naše protesty a vodky nalije všem stejně. Pak se postaví a pohledem k tomu vyzve i nás.

„Na oslavence!“ zvolá.

„Na Zinu! Na Igora! Na Rustema!“ zvedáme sklenice a pokaždé trochu upijeme. „Na zdraví všech!“ přeje Saša.

„A hodně štěstí!“ přidám se. Vodka mi roztáhne rty do úsměvu, příjemně hřeje v hrdle a krev to teplo roznáší po celém těle. Po krátké chvilce cítím, že mám rozpálené tváře i uši.

„Na úspěch výpravy!“ cení zuby Igor.

„Vidíte, máme to za sebou,“ mrkne Francouz, když dopijeme a sedneme si. Odloží prázdnou lahev do tašky a obrátí se k Igorovi: „Schovej sklenice, ať nedráždí oči, kdyby sem přece jen přišel někdo z vychovatelů.“

„Ti teď mají plnou hlavu sjezdu Komunistické strany. I odsud odjíždí delegace studentů a profesorů,“ mávne rukou Saša. „Nebýt výpravy, i já bych za pár dnů seděl v Kremlu.“

„Snad nelituješ, že jsi zůstal?“ šťouchnu ho loktem.

„Jasně že ne, víš přece, že si nemůžu nechat ujít dobrodružství,“ mrkne Saša. Přitom se mu rozzáří světle modré oči a jamka na jeho bradě se prohloubí. Rysy jeho sympatického obličeje lemují světle hnědé, lehce zvlněné vlasy sčesané dozadu. Potáhne z dýmky a zatváří se labužnický. Ale mě tabákový kouř pošimrá v nose a kousek se odtáhnu.

Sklenice do skříně uklidí Judin, protože Igor se ujme slova. Nohy překříží v tureckém sedu, dlaní si přejede po spáncích, kde má vlasy ostříhané tak nakrátko, až mu nad ušima prosvítá bílá pokožka. Spustí: „Dobře, děcka, přejdeme k tomu, kvůli čemu jsme se sešli. Zopakujeme si body naší túry, abychom na něco nezapomněli.“ Z poličky za postelí vezme poskládanou mapu, rozevře ji a položí před sebe. Já se Sašou se přesuneme na kraj postele, abychom lépe viděli na mapu, Francouz a Ljudka si od stolu přitáhnou židle. Rustem si přisedne k Judinovi, uvelebenému vedle Igora.

„Jak jsem už řekl před komisí Komsomolu, cílem túry na Ural je naplnit sportovní cíle, scelit skupinu, přinést geologické vzorky pro univerzitní labáky...”

„... a získat titul Mistra sportu,“ se smíchem ho poklepe po rameni Judin.

„Ano, to taky,“ zašklebí se Igor a masité rty se mu roztáhnou v úsměvu. Nepopírá, že má na titul záslusk, potřebuje absolvovat tři zimní výpravy třetího stupně obtížnosti a jednu z loňska už má za sebou. Tato na Ural má být navíc předpřípravou polární, kterou plánujeme na příští rok. „Opět připomínám, že to nebude procházka růžovým sadem, čekají nás extrémní podmínky. Ačkoli třeba taková Ljudka s nimi má bohaté zkušenosti, narodila se z nás všech nejdál na severu.“

„Opravdu, na Kegostrově bývala zima pořádně mrazivá,“ oťřese se Ljudka. „I v létě jsme nosili čepice, kabáty a šály.“

„Taky si u vás museli chlapi dávat pozor, když se šli ráno vychcat? Za polárním kruhem prý tímhle způsobem lehce přimrzneš k podloží,“ zeptá se Saša s vážnou tváří.

„Osle,“ zatváří se Ljudka kysele a odvrátí se od něj.

Všichni kromě ní a Igora se řehtáme, i když ji Saša štouchne loktem.

„Přestaňte, děcka, opakuji shrnutí pro Francouze, Rustema a Zinu, protože nebyli na obhajobě před komisí, tak se soustředte, jinak tu budeme do půlnoci,“ zamračí se Igor. Záleží mu na každém detailu, výpravu důkladně naplánoval. „Túra je rozdělena do etap Sverdlovsk–Serov, Serov–Ivděl, Ivděl–Vižaj. Cestovat budeme vlaky, autobusy, případně jak to vyjde. Chcete něco upřesnit?“ ohlédne se.

Zavrtíme hlavami.

„Naším cílem je zdolat vrchol hory Otorten nacházející se ne daleko konijsko-sverdlovského rozhraní ve výšce tisíc dvě stě třicet čtyři metrů nad mořem,“ poklepe ukazovákem po mapě. „Od Vižaje prakticky až po Otorten a zpátky musíme zdolat více než tři sta padesát kilometrů liduprázdným terénem.“

„Nikdo z nás přece není nováček, všichni za sebou máme stovky kilometrů na lyžích,“ poznamená Ljudka. Sama už jednu turistickou skupinu vedla.

„I tak to shrnu,“ pokračuje s vážnou tváří Igor. „Z Vižaje nás čeká pochod na lyžích údolím řeky Lozvy k jejím pramenům a odtud k Otortenu,“ prochází prstem po mapě a ukazuje, kudy pojedeme.

Sleduji klikatící se modrou čáru, která znázorňuje povodí Lozvy, a z představy nadcházejícího dobrodružství mi na těle naskočí husí kůže.

Igor zvedne hlavu. „Pokud se nestane nic nepředvídaného – a já věřím, že ne –, z Otortenu se vrátíme podél hřebene Uralu, projdeme prameny Auspije, Une a Višery, vystoupáme na Ojko-Čakur a údolím řeky Tošenky se vrátíme do Vižaje. O začátku túry telegraficky informujeme *Univerzitní sportovní výbor*. Stejně tak o jejím ukončení, naplánovaném zhruba na dvanáctého února. Čtvrtým bodem je proviant.“

„Říkali jsme, že až do Vižaje se potravinami budeme zásobovat průběžně,“ nadhodí Rustem a prohrábne si kšticí spadající mu do čela.

„To ano, ale i do té doby musíme jíst,“ namítne Igor.

„Myslel jsem to tak,“ zavrtí se Rustem a zvedne tenké obočí nad oříškově hnědýma očima, „že je zbytečné tahat zásoby odsud a zatěžovat jimi už beztak přeplněné batohy, když můžeme dokoupit, co bude potřeba, v Ivdělu nebo ve Vižaji.“

„To je pravda. Ale cukru, čaje, sucharů a konzerv není nikdy dost, kdykoliv na nich může záviset něčí život,“ nedá se Igor. „Také je potřeba mít s sebou dostatek léků a obvazů. Kdo ví, zda v Ivdělu nebo Vižaji něco z toho seženeme, proto se právě tímhle musíme zásobit už doma. Co se léků týče, obstaral jsem dvě balení streptocidu i kodeinu, snad to bude stačit. Ostatní jsou na tom jak? Věnovali jste se seznamům, které jsem vám před časem rozdál? Doufám, že jste je nepodcenili,“ přejede nás přísným pohledem.

„Nikdo z nás nechce riskovat život jen tím, že něco podcení,“ ozve se Francouz, vytahuje přitom z kapsy krabičku s cigaretovými papírky a tabatěrku a pustí se do balení cigarety.

„Já jsem sehnal vše, co jsem měl, dokonce i něco navíc,“ mrkne Saša a společně se slovy vypustí i kouř, jehož tabákové aroma mě pošimrá v nose. „Například vlněné svetry.“

„To se ti povedlo jak?“ vyvalím oči. Sehnat něco takového není jen tak. Z Igorova dopisu, který mi psal po Novém roce, jsem se dozvědě-

la, že nám sportovní výbor zamítl propůjčení nepromokavých bund a kalhot, a tak si je mnozí z nás museli koupit.

Popravdě mě zklamalo, že výbor dělal takové obstrukce.

Saša se zašklebí: „Propašoval jsem je z turistického oddílu jako kontraband – pokaždé jsem si oblékl tři svetry a odešel jsem.“

„Proboha, doufám, že se o tom nedozví nikdo ze sportovního výboru,“ protáhne Igor obličej, „propadl bych se hanbou, kdybych musel vysvětlovat krádež.“

„Jaká krádež,“ ohradil se Saša, „jen zápůjčka. Po túře svetry vrátíme, nebudou chybět. Ale až bude dvacet pod nulou, vzpomeňte si, díky cí prozíravosti nemrznete.“

Igor se mračí, ale nakonec pokývá hlavou. Obrátí se ke mně: „A ty jsi na tom se zásobami jak?“

Pokrčím rameny. „Až dnes jsem přijela z Čeremchova, zítra nakoupím, co je potřeba. Skočím také na výbor tělovýchovy, ještě nemám potvrzenou turistickou knížku.“

„Ty jsi si všechno nechala na poslední chvíli?“ Igor mě propíchne pohledem.

„A kdy jsem to měla stihnout? Ještě včera jsem měla brigádu, nemohla jsem z domova odejít dřív,“ bráním se podrážděněji, než by se hodilo. Ale proč mi to vyčítá, když ví, jak se věci mají, psala jsem mu to v dopisu.

Igor potřese hlavou. „Nechápejte mě špatně, děvka, ale coby vedoucí jsem za vás odpovědný.“

„Nemáš se čeho obávat,“ poklepe ho po rameni Judin.

„Dobře, že ses ozval. Právě kvůli tobě si dělám největší starosti. Ještě že tě komise nevyškrtla ze seznamu.“

„Proč by měla? Cítím se dobře,“ ohradí se Judin. Všichni víme, že často trpí revmatickými bolestmi nohou. Igor ho na tuto výpravu dlouho přemlouval. Judin nakonec souhlasil a pasoval se do role zdravotníka.

Igor si odkašle: „A teď k členům výpravy.“

„Říkala jsem si, kdy s tím začneš,“ poznamená Ljudka.

„Já taky,“ zakoulí Judin očima.

„O čem je řeč?“ zajímá Francouze.

„Původně jsem na expedici vybral třináct zkušených lyžařů včetně sebe,“ začne Igor.

Třináct? zpozorním. Mělo nás přece jet dvanáct. Igorovi zčervenají uši i pihami poseté tváře a uhne před mým tázavým pohledem.

„Kurikova s Popovem ale vyloučila komise, protože neměli uzavřené zkoušky. Takže nás na túru zůstalo jedenáct.“

„Kdo nakonec jede?“ vyletí ze mě a modlím se, aby se má náhlá předtucha nenaplnila.

Igor si znovu odkašle: „My, jak tady sedíme, plus Bijenko, Krivoniščenko, Višněvskij a...“ podívá se na mě, „promiň, Zino, také Dorošenko.“

„Tak přece?“ vyhrknu prudce, když se má neblahá obava potvrdí. Polije mě horko, protože se ke mně obrátí všechny pohledy. Pozornost druhých mi obvykle nevadí, ale teď jako by se každé oko vmžiku změnilo v pitevní skalpel.

„Zpočátku to vypadalo, že Jurij odstoupí, když jste se... to...“ koktá Igor a přejíždí očima z mého obličeje na ostatní, jako by v nich hledal oporu. „Ale pak si to rozmyslel. A jsem za to rád, dobře víš proč.“

Ano, měla jsem to vědět od začátku. Výstup na Otorten byl Dorošenkův nápad, zrodil se loni po návratu z Altaje. Bylo by nespravedlivé, kdyby nejel jen proto, že jsme se rozešli. I když se musím přiznat, že jsem s tím – pro klid své sobecké duše – tak trochu počítala.

Zůstanu jako opářená. Nevím, co říct ani jak se tvářit. Tváře mi hoří, v krku mám sucho, jako kdybych snědla písek. Teď by se hodil

hlt vodky. Dojde mi, proč Igor tolik váhal s mou účastí, bylo to kvůli Jurijovi. A já myslela, kdovíco za tím je. Vymýšlela jsem si neexistující důvody, iniciovala aktivity, jen abych mu ulehčila od povinností vedoucího – a sama jsem si nakládala břemena na ramena. Teď si připadám, jako bych se do skupiny, o jejímž složení měl Igor od začátku jasnou představu, vetřela.

Přinutím se k úsměvu a co neklidněji řeknu: „V pořádku, Igore, nemusíš se omlouvat, jsem ráda, že bude Dorošenko s námi.“ Přeje-du pohledem po ostatních a srdce mi ztěžkne.

Jediný Francouz vypadá, že o Jurijově účasti nevěděl. Judin se v rozpacích dívá do země. Saša si okusuje nehet na palci. Rustem má v očích rozpačitý výraz a pokrčí rameny, jako by chtěl říct: já za to nemohu. Ljudka špulí rty, dívá se do tmy za oknem a mezi prsty žmoulá pramínek vlasů.

Věděli o tom, a nic mi neřekli.

Od té chvíle se už nedokážu na nic soustředit. I když se tvářím, že je vše v pořádku, v hlavě mi víří příliš mnoho myšlenek o tom, jak zvládnu tolik času vedle Jurije a nezblázním se z toho.

* * *

Po návratu na pokoj v dívčím bloku dlouho nedokážu usnout. Kromě toho, jak ze všech stran probírám naši výpravu, si vzpomenu také na mámu a vybavím si její pohled, když jsme se dnes loučily před domem. V očích měla smutek...

„A musíš pryč?“

„Nemusím, maminko, ale chci, hodně to pro mě znamená,“ uklidňovala jsem ji.

„Proč jen musíš být vpředu každé řady, proč se nemůžeš držet trochu zpátky jako ostatní?“ hudovala máma.

„Protože jste mě s tátou učili cílevědomosti a vytrvalosti,“ vzala jsem ji kolem ramen.

„Asi až moc,“ zamračila se máma. „Dobře víš, že se o tebe bojím pokaždé, když jsi pryč.“

Přitulila jsem se k ní. „Neboj, až se vrátím, všechno ti vynahradím. Slibuji.“

„Jistě, zdržíš se pár dní a už tě to potáhne z domova.“

„To proto, že už jsem velká,“ zachichotala jsem se.

„Pravda, moc rychle jsi vyrostla, holčičko moje.“

„Napíšu ti, abyste s otcem věděli, že jsem v pořádku, dobře?“

„I tak se o tebe budu bát.“

„Nemáš proč, všichni jsme zkušení lyžaři...“

„Až budeš mít dítě, Zinečko, až tehdy pochopíš můj strach,“ povzdechla si máma a mávla rukou.

Zasmála jsem se a políbila ji na tváře...

Sevře se mi srdce. Ne kvůli matčinu ustaranému pohledu, ale kvůli vzpomínce na Jurije, co bezohledně přilétla jak dotěrná moucha v letním horku.

Rozešli jsme se teprve koncem listopadu a ten darebák si už našel jinou holku. Zpočátku jsme se zdravili, potkávali se na chodbách univerzity – Jurij studuje o ročník níž na *Fakultě manipulačních strojů* –, ale pak se mi začal vyhýbat, dokonce i pohledem. A proč, ublížila jsem mu snad nějak? Často mě kvůli němu bolelo v hrudi, jako by mi tam někdo zabodl nůž a necitlivě jím kroutil.

A když jsem se jakž takž smířila s naším rozchodem, budu ho mít na očích celých dvacet dní, ve dne i v noci.

RUSTEM

Ve vlaku, 23. ledna

3 Když se někteří z party zajímají, co se mnou je (Igor: *Cítíš se dobře?* Saša: *Vypadáš jak po flámu.* Judin: *Nejsi nemocný?*), a ostatní si mě zkoumavě prohlíží – Ljudka jediná soucivým pohledem –, odseknu: „Co všichni máte? Starejte se o sebe!“

Má odpověď je překvapí, protože nejsem často podrážděný, ale naštěstí se v tom nešťourají. Mají dost starostí s lyžemi, hůlkami a batohy – obrovské ruksaky trůnící na zádech, po okraj naplněné výbavou a proviantem, přímo praskají ve švech. Každý z nás nese také menší příruční batoh s osobnějšími věcmi – s jídlem, doklady, penězi, fotoaparáty, deníky. (Ty obstarala Zina, prý aby každý mohl zapisovat dojmy z túry.) Někteří mají i lahev s vodkou.

„Je dobré mít po ruce něco proti mrazu,“ vysvětluje Francouz. Jak se ukáže, kromě něj a Igora, který vzal líh jako dezinfekci, lahev vodky přinesli také Gorja Krivoniščenko a Jurij Dorošenko.

Nekouřím ani neholduji alkoholu, ale také se kloním k názoru, že v zimě sklenička na zahřátí neuškodí. Zamrzí mě, že jsem kamarády odbyl, ale nechci se zmiňovat o noční můře ani o tom, co jsem si o ní přečetl v knihovně.